

דף י.

עין משפט א.

אה"ע סימן פה סעיף א.ח.

א. כל מי שכתובה מאתיים **ש** יש לה טענת בתולים, אך אם כתובה מנה אין לה טענת בתולים, וה"ה למי שלא תיקנו חז"ל כתובה דאין לו טענה.

א. ב. המתייחד עם ארוסתו **ה** אין לו טענת בתולים.

ח. יא. בטענת **א** בתולים אין לה כתובה, אבל תוספת יש לה עד **ב** שתהיה ראייה ברורה או שהודתה לו שהייתה בעולה, ומ"מ יכול **ג** להשביעה כדין נשבעין ונוטלין, והיא מצידה יכולה להחרים מי שטוען עליה שקר.

עין משפט ב.

אה"ע סימן סימן ק סעיף ב.

ב. ה. עיקר ותוספת נגבים דוקא מקרקע זיבורית ולא **ד** משבח שהשביחו הנכסים לאחר מותו ע"י היורשים או הלקוחות, ואינם נגבים מהראוי אלא מהמוחזק ברשות בעלה.

ש. ממשמעות המשנה בכתובות דף ו' ע"ב, וכשאיין לו טענת בתולים הפסידה ואין לה כלום, כ"כ הח"מ ולגבי תוספת עיין ב"ש ובח"מ ס"ק י"ג.

ת. ממשנה י"ב ע"ב.

א. הרמב"ם בשם הגאונים והרי"ף, אבל תוספת יש לה כ"כ ה"ה דמרצונו התחייב לה, והרי הוא כשאר המתחייבים שאינו יכול להפקיע התחייבותו ע"פ טענתו, דאינו נאמן. ורק למה שתיקנו חז"ל עיקר כתובה האמינוהו. כ"כ בח"מ.

ב. דאם יש ראייה ברורה אז אין חיבת חופה, לא כן בחייבי לאוין דיש חיבת חופה אף שזה באסור לאו, ע"כ חייב שם תוספת כמבואר בסי' קט"ז עיין בח"מ.

ג. ושבועה זו אינה בנקיטת חפץ, דאין זה דומה לשטר דלפרעון עומד. והיא אינה משביעה אותו על עיקר כתובה אף שטוענת בתולה הייתי, דהחזקה של אין אדם טורח בסעודה ומפסידה מסייעתו, כ"כ הח"מ מרמב"ם.

ד. מגיטין מ"ח ע"ב במשנה. ואפי' משבח דממילא, ואם הוציאה האלמנה עליהם, עיין כמה חילוקים בסי' צ"ב, כ"כ הח"מ.

את הספרים של הרב מ. אלהדד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל,

ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477

הגה: ו. האב שציוה לתת לבנו מתנה^ה לאחר ב' או ג' שנים, או שציוה לתת לו חלק ירושתו רק לאחר הזמן הנ"ל אחרי פטירתו, אשת הבן אינה גובה כתובתה מזה, דזה מקרי ראוי.

הגה: ז. מת יעקב והניח אלמנה ובנו ראובן ואשתו, ומת ראובן, אין^י אלמנת ראובן גובה כתובתה מאותן נכסים של יעקב, מכיון שהם משועבדים לכתובת אשת יעקב והוי^ז ראוי כלפי ראובן.

הגה: ח. ח' שכר פעולה שלא הייתה בידה מעולם מקרי ראוי.

הגה: ט. החזירו לו^ט גניבתו לאחר שמת הוי מוחזק ולא ראוי, וה"ה^י מלוה שחייבים לו כותים הוי מוחזק.

הגה: י. כ' נדוניא וצ"ב דינן כשאר חוב ונגבים מבינונית ולא מזיבורית, וי"א^ל דאף הם נגבים מזיבורית.

ה. ממהרי"ו סי' מ' ותשובת מהרי"ל סי' ע"ד. ובגוף התשובה משמע דאפי' אם ציוה לתת מיד כיון שלא הגיע לידי הבן בחייו מקרי ראוי ודמי לשכר פועלים, כ"כ הח"מ.

ו. ודוק שאין רשות ליורשים לסלקה ממזונותיה, והוא ממדרכי סוף פ' נערה, ומ"מ מה שכנגד כתובת חמותה אף דהיא מתה לפני שגבתה וראובן ראוי לירש אותה, הוי ראוי כלפי אלמנת ראובן, כ"כ הח"מ.

ז. ואלמנתו אינה גובה מהם, ואפי' שלאחר מכן מתה אלמנת יעקב, משום שהכל תלוי בשעת מיתת ראובן כ"כ הח"מ. אבל לענין ירושת הבעל בכה"ג יורשה, לא מבעיא למ"ד ירושת הבעל דאורייתא, אלא אף לסוברים דהוי דרבנן זו תקנה אלימתא, כיון דירושה ממילא היא ולא מיחסר גוביינא כמו כתובה, והוא ממרי"ל ועיין בח"מ ס"ק ט"ז.

ח. ממדרכי בפ' יש נוחלין.

ט. מוהר"ם בתשובה, והוא שלא נתייאש, כ"כ הח"מ. ושם מעשה שאבא הניח בית לבנו ופירות לאלמנתו ומת הבן, דאשת הבן גובה מהבית, וכן עשו מעשה.

י. ודוק שחייבים לו ולא שירש, ושאני מירושת בעל את אשתו ובכור שאינם נוטלים במלוה מכיון שזה ראוי, דכתובה עדיף דמשתעבדא להו מחיים מדר"נ, כ"כ הח"מ.

כ. הר"ן בריש הניזקין, והמ"מ בשם הנ"י וב"י.

ל. שכל הטעם דבע"ח גובה מבינונית הוא כדי שלא תנעול דלת, וכאן לא שייך טעם זה וע"כ נגבים מזיבורית, דמעמידים על דין תורה דבע"ח מזיבורית. ח"מ.

את הספרים של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל,

ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477

עין משפט ג.

אה"ע סימן סו פעיף ו

יב. שיעור כתובה^מ לבתולה מאתיים זוז, ולא למנה או גרושה מנה. ולדעת השו"ע השיעור בכסף מדינה, שהם שמינית כסף טהור, ולהרמ"א ע"פ ר"ת השיעור בכסף צורי.

יג. לר"ת כתובת בתולה^נ מדאורייתא, וא"כ החשבון הוא בכסף צורי, שהוא פי שמונה מכסף מדינה. אבל^ס לרי"ף, רמב"ם, שו"ע והגאונים, הכתובה מדרבנן, וע"כ השיעור הוא בכסף מדינה^ע, ולהרא"ש הגם שכתובה מדרבנן מ"מ השיעור לפי כסף צורי, ולהרמב"ן אף שזה מן התורה כר"ת מ"מ מאחר והתורה לא נתנה קיצבה יתן לפי שיעור

מ. כתובות דף י' ע"ב ורי"ף ורמב"ם שם.

נ. ושם בגמ' לר"נ מדרבנן, ולרשב"ג מדאורייתא, והלכה כרב נחמן וכך העלו רוב הראשונים, אולם ר"ת פסק כשב"ג דהלכה כמותו בכל מקום ור"ע מסייעו. וכתב הרא"ש אף שכתובה מדרבנן מה שכותבים דחזו ליכי מדאורייתא היינו השקלים האמורים בתורה ע"פ כסף צורי.

ונ"מ, דלסוברים שזה דאורייתא אינו נאמן להפסידה כתובה בטענת פתח פתוח דבדבר דאורייתא צריך ראייה גמורה, ועיין ברש"י בדף י' בראש העמוד אך לסוברים שזה מדרבנן נאמן להפסידה כתובה ק' ור', אבל התוספת כתב הרא"ש בשם גאון דאינו נאמן להפסידה, וכתב עליו הרא"ש שמסברא ק"ו דאנן סהדי דהתחייב וטרח על צד שאינו פתח פתוח, וע"כ סובר דגם תוספת נאמן הוא להפסידה. ואולי י"ל דכיון שתוספת זו היא התחייבות מצד עצמו הוי כהתחייבות מן התורה שאינו נאמן להפסידה אלא בראייה ברורה וצ"ע.

ס. דהם תיקנו בכסף של אותו הזמן וכרב נחמן אמר שמואל בכתובות דף ע"א ע"א. וכך פסק הרמב"ם והר"ן דכתובה אינה אלא זווי דרבנן.

ע. אף שהלכה היא כרוב הפוסקים שזה מדרבנן, ועוד שהבעל מוחזק כפי שכתב הב"י, מ"מ כיון שכתב הרמ"א שכותב לה דחזי ליכי מדאורייתא. כוונתו לפי הרא"ש הנ"ל וכל תנאי שבממון התנאי קיים, כ"כ בח"מ. ומ"מ לסוברים כדעת השו"ע אין לכתוב בכתובה דחזי ליכי מדאורייתא שלא יתפרש שהכתובה מן התורה דזה אינו. ועיין ביביע אומר ח"ג סי' י"ב.

ולהרמב"ן אף שכתב דחזי ליכי מדאורייתא יתן רק כסף מדינה שהוא שמינית. כ"כ בח"מ ס"ק כ"ד. והח"מ בס"ק כ"ה כתב דאם כתב דחזי ליכי מדאורייתא היות וזה תנאי שבממון תנאו קיים, וצריך לתת ע"פ הדאורייתא, וכתב דרוב הפוסקים סוברים שזה מדרבנן וכ"כ הב"י. ובפרט שהבעל מוחזק.

את הספרים של הרב מ. אלהדד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל,

ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477

כסף מדינה.

יד. השיעור בכסף מדינה לבתולה פ"ז וחצי דרהם, שהם כ"ה זוז כסף טהור. וכל זוז שוה דרהם וחצי.

משקל זוז - צ"ו משקל שעורות, וכתובת בתולה א"כ צ"ו שעורות כפול עשרים וחמש זוז שוה ז' אלפיים וארבע מאות משקל שעורות, שהם ו' סלעים ורביע, ומשקל חצי שעורה שוה פרוטה, א"כ השיעור בפרוטות כפול שנים 4,800 פרוטות. כל 20 שעורות שוה גרם אחד וא"כ לבתולה 120 גרם כסף זקוק, ולר"ת 960 גרם.

טו. בזמנינו שכותבים מטבע של אותה ארץ וערך מטבע זה יורד מיום

פ. משו"ע יור"ד סי' רצ"ד בהלכות ערלה סעיף ו', שכתב שרביע דרהם הוא ט"ז גרעיני שעורה ויוצא שדרהם שוה שישים וארבע גרעינים, ובכל גרם ישנם משקל 20 שעורים א"כ יוצא לפי החשבון שדרהם יש בו ג' גרם ועוד חמישית.

צ. עיין בח"מ ס"ק כ"א, ולר"ת והנהגים אחריו שיעור כתובת הבתולה פי שמונה שהם 4800 פרוטות כפול 8 שזה שוה ל-38,400 פרוטות. ודע דגם לר"ת דמשערין בכסף צורי דאורייתא זהו רק בבתולה, אבל באלמנה שכל כתובתה דרבנן החשבון לפי כסף מדינה, ומש"כ הרמ"א אחרת זה להגהות ולא נהגו כך, עיין ב"ש ס"ק י"ד ועוד בח"מ שם. דינר = שש מעה שהם צ"ו שעורות = 4.8 גרם.

מעה = ט"ז שעורות = 0.8 גרם.

סלע = 4 דינר (4—96) = 386 שעורות = 19.3 גרם.

כתובת בתולה = 6 סלעים ורביע = שהם 24,025 שעורות שהם 120 גרם, ולר"ת 960 גרם כסף טהור וא"כ שיעור פדיון הבן צ"ו גרם כסף טהור.

(4.8—20) = 1920 שעורות שהם 3840 פרוטות.

1 גרם = 20 שעורות = 40 פרוטות.

1 פרוטה = 1/40 גרם כסף = משקל חצי שעורה.

ק. כ"כ בב"ש ס"ק ט"ו. ובעצם זהו הרמ"א בסעיף ז' כ"ח דיש לכתוב כתובה בפני עצמה והתוספת ונדוני' בפני עצמם, וסיים הרמ"א וכן נוהגין אף בזמנינו כנ"ל ועוד יותר, מטעם הנ"ל. ויש להפריד בין עיקר לתוספת. וכתב הט"ז דאם בעת כתיבת הכתובה היו מעות קלין וכתב לה כך, ובעת התשלום הוסיפו על המטבע, ישלם מטבע שניה בסך הכתובה אבל לגבי הנדוני' שהיא חוב עליו ישלם במטבע הראשונה דלא יראה כריבית, עיין ב"ש ס"ק ט"ו ועיין בשו"ת מהרי"ט באהע"ז ח"ב סי' ב' בענין זה, וזה נוגע לענין פירות המטבע של זמנינו ועיין בספר ברית יהודה סי' כ' ובדרכי תשובה יור"ד סי' קס"ה.

את הספרים של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל,

ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477

ליום ויש חשש שכעבור כמה שנים כל הסכום שכתבו כולל התוספת ונדוני' אינו מגיע אפי' לעיקר הכתובה, יש לכתוב עיקר הכתובה לבד ואח"כ לכתוב סכום מסויים לנדוניא ותוספת.

הגה: טז. בערכם של מאה או ר' מאתיים זקוקים שכותבים בני אשכנז, יש מחלוקת בפוסקים איך לשערם, ולמעשה כיון שיד בעל השטר על התחתונה, א"א להוציא מהבעל.

עין משפט ד.ה.ו. אח"ע סימן סח סעיף ו

ח. אם טען פתח פתוח אומרים לו שמא הטית או לא בעלת בנחת ולא הרגשת, ואם אומר לא היטתי אלא פ"פ מצאתי נאמן אם לא בגרה עדיין. ש' וי"א דאם מצא דם אינו יכול לטעון פ"פ.

הגה: ט. י"א דטענת פ"פ אינו יכול לטעון אלא נשוי, אבל בחור אם יטען כן מלקין אותו ולא נאמן, ולהרמב"ם נאמן, אף שמלקין אותו מטעם שהוא חשוד על הזנות.

דף י:

עין משפט א. אח"ע סימן סח סעיף ד

ד. ו. טען לא מצאתי לה בתולים והיא טוענת עדיין לא בא עלי, ח' בודקין

ר. ועיין בחזון איש אבהע"ז סי' ס"ו אות כ"א וכן בגאון ביור"ד סי' ש"ה אך בנחלת שבעה סי' י"ב אות מ"ט כתב בשם הב"ח שמאטיים זוז דאורייתא ערכם שמונים זהובים, וא"כ צא וחשוב המאטיים זהובים, ועיין בספר שיעורי תורה להגר"ח נאה עמוד 131. ובפד"ר הרבניים חלק י"א עמוד 363. לדעת החזון איש מאתיים זקוקים שווים לחמישים ושבעה קילו ושש מאות גרם כסף טהור. ולפי הגר"ח נאה ערכם הוא שני קילו וארבע מאות גרם כסף טהור מלבד עיקר הכתובה ותוספת.

ש. ר"י בטור דכל זמן שיש דם אין פתוח לגמרי ועיין בח"מ. ופ"פ בגמ' איירי כשאבדה המפה כ"כ ה"ה.

ת. ממעשה שבא לפני ר"ג בדף י', ואנו לא בקיאים בבדיקה זו, ויתכן שיין שלנו לא חזק וע"כ הרמב"ם לא כתב בדיקה זו של יין, כ"כ בח"מ.

אותה ע"פ חבית של יין, או א' שמתייחד עמה בפני עדים וחוזר ובא עליה.

עין משפט ב.ג. אה"ע סימן סח פעיף ה

ה ז. טען עליה טענת דמים^ב, מחפשים בזכותה אולי היא ממשפחת דורקטי דהיינו משפחה מקוטעת בנים, או שמא חולי גדול יש בה שיבש לחלוחית האברים, ומאכילים ומשקין אותה ובודקין, ואם אין לא חולי ולא רעב, הרי זו טענה.

עין משפט ד. אה"ע סימן סו פעיף ו
עיין לעיל דף י. עין משפט ג

עין משפט ה. אה"ע סימן סז פעיף א

א א. בתולה שנתגרשה^א מן האירוסין כתובתה ר', ואם נישאת אח"כ יש לה טענת בתולים.

עין משפט ו. יו"ד סימן רמב פעיף יג

יג יז. תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה הרי זה שוטה רשע וגס רוח^ד, ועליו נאמר "כי רבים חללים הפילה".

הגה: תלמידים הקטנים הקופצים להורות ולישב בראש ולהתגדל בפני עמי הארץ, מרבים מחלוקת ומחריבים העולם ומכבין נרה של תורה.

א. ומיירי באשת ישראל ובלא קיבל אביה קידושין פחות מבת ג' ויום אחד, דאם לא כן אסורה עליו ואסור לו להתייחד עמה דשויא אנפשיה. כ"כ הח"מ.

ב. ממעשה לפני רבי שם.

ג. ממשנה כתובות דף י' ע"ב. וה"ה דאם חלצו לה מן האירוסין כתובתה ר', דאע"ג דהיה אפשר לייבמה בע"כ אפ"ה לאו בחזקת בעולה. כ"כ בח"מ.

ד. מע"ז י"ט ע"ב, ורמב"ם פ"ה מת"ת, ואם אין כיוצא בו נקרא הגיע להוראה, דא"כ מי יורה דעה אלא הכל לפי הזמן והעת, ראשון לציון.

הגה: יזהר כל אדם שלא יורה כשהוא שתוי יין^ה או שאר דברים המשכרים
אפי' בדבר פשוט אם לא שהדבר ברור^ו בפוסקים.

ה. ודוקא רביעית יין חי שאינו מזוג אבל אם היה מזוג או ישן מעט, או הלך כדי מיל,
עבר היין ומותר לו להורות, אבל אם שתה יותר מרביעית אפי' מזוג או ישן שינה מעט
או הלך בדרך זה מוסיף בשכרותו, אלא ישהה לפי השכרות עד שלא ישאר משכרותו שום
דבר. ש"ך ס"ק י"ט, מרמב"ם, וע"ש עוד במש"כ.

ו. והש"ך בס"ק כ"א כתב דמדברי הרמב"ם נראה דאפי' הוא דבר ברור בפוסקים כל שאינו
מפורש במקרא שגם הצדוקים מודים בו אסור להורות, וכ"כ הב"ח ותמה על דברי הרמ"א.
עוד כתב דמי שמיצר ואין דעתו מיושבת עליו אל יורה בשעה שהוא מיצר דכתיב "בצר
אל יורה".
